

Ongeloof onder de gelovigen:

probleem nummer één* binnen de Katholieke Kerk in Nederland

Lezing tijdens de 15e bijeenkomst van dialoog tussen rooms-katholieken en pinkstergelovigen,
26 november 2009 te Amersfoort.

Dr. Timothy P. Schilling

Inhoud

Inleiding

1. Wat de aangereikte perspectieven ons te zeggen hebben

Hoe katholieken de Bijbel zien

Hoe katholieken de Kerkvaders zien

Het belang van de liturgie

1.1 Een orthodox-ideaalbeeld van de christelijke vorming en het discipelschap

1.2 Katholieken en God

De Drieëenheid

God de Vader

Jezus

De heilige Geest

Bestaat God eigenlijk?

1.3 Katholieken en de Kerk

1.4 Katholieken en discipelschap

2. Wat kunnen we hiermee?

Geraadpleegde literatuur

Documenten van het leergezag van de Kerk

Aanvullende bronnen

Inleiding

Het is voor mij een voorrecht en een genoegen om een “katholieke reactie” te bieden op hoofdstuk drie van “On Becoming a Christian”, het rapport uit 2006 van de internationale dialoog tussen de Pauselijke raad voor de eenheid van de christenen en vertegenwoordigers van de Pinksterkerken. Blij ben ik ook wel dat tijdens deze discussie meerdere katholieken aan het woord zullen komen, want alleen in beperkte zin kan ik namens mijn Kerk spreken. Mijn motivatie om te spreken berust op kennis van en liefde voor de katholieke traditie, vanuit mijn eigen geloofsovertuiging. Daarnaast heb ik ook veel ervaring met katholieke geloofsgemeenschappen opgedaan in mijn werk voor het Centrum voor Parochiespiritualiteit. Puttend uit deze bronnen hoop ik een constructieve bijdrage te leveren aan de voortgang van de dialoog.

Mijn reactie op de tekst richt zich op de vier vragen die aan ons gegeven zijn voor onze reflectie. Dat zijn:

1. In hoeverre herkennen wij in Nederland wat in dit hoofdstuk geschreven staat over vorming en discipelschap in het proces van christen worden?
2. Wat betekent dit hoofdstuk in de missionaire situatie van nu in Nederland en Vlaanderen?
3. Wat kunnen we uit dit hoofdstuk leren?
4. Als het klopt dat katholieken en pinkstergelovigen juist bij dit onderwerp weinig verschil van inzicht hebben, zien we dan op dit terrein al mogelijkheden tot wederzijdse hulp en samenwerking?

Voor de duidelijkheid heb ik deze vragen teruggebracht tot twee. Namelijk, *Wat zegt het document ons? En wat kunnen we ermee?* Deze twee vragen neem ik nu voor mijn rekening.

1. Wat de aangereikte perspectieven ons te zeggen hebben

Voordat ik reageer op de inhoud van “On Becoming a Christian”, wil ik eerst graag iets zeggen over de hier geraadpleegde bronnen. Het document citeert de Bijbel en teksten van de Kerkvaders, maar wat betekenen deze bronnen voor katholieken? Wat voor gezag hebben deze bronnen? Is hierin voor katholieken wijsheid te vinden? (*Job 28,12*)

Hoe katholieken de Bijbel zien

In paragraaf 8 van het document lezen we een goede weergave van hoe katholieken de Bijbel zien: “als het geïnspireerd en gezaghebbend Woord van God, normatief voor het geloof en het leven van de Kerk”. Maar meteen moet hieraan toegevoegd worden dat voor katholieken de Bijbel nooit alleen staat. Naast de Bijbel staat het leergezag van de

bisschoppen, die in de lijn staan van de apostelen. In de ogen van de Katholieke Kerk vormen “de heilige overlevering en de heilige Schrift één heilig aan de Kerk toevertrouwd pand” (*Dei verbum* 10). De Bijbel en de Traditie zijn allebei gezaghebbend; ze vormen één stroom waardoor de heilige Geest aan het woord komt. Dit wordt zichtbaar in onze vieringen, waar lessenaar en altaar tegenover elkaar staan, en Woord en Sacrament complementair zijn. In de Katholieke Kerk is er dus geen sprake van *Sola Scriptura* en valt het zelf lezen van de Bijbel traditioneel niet onder de meest voorkomende praktijken van de gelovigen. Hoewel er in dit laatste sinds Vaticanum II verandering is gekomen. De Concilievaders hebben katholieken aangespoord om zelf de Bijbel in handen te nemen (zie paragraaf 134; vgl. *Dei verbum* 21-22) en die aansporing heeft gehoor gekregen bij de kerkleden. Veel katholieken van nu tonen belangstelling voor zowel het zelf lezen van de Bijbel als voor Bijbelstudie groepen en projecten zoals *Geloven nu*, waarin Bijbelpassages de bron worden voor bezinning. Toch blijven echt ijverige lezers van de Bijbel een uitzondering in de Katholieke Kerk. De Bijbel kennen we vooral uit de cyclus van lezingen binnen de liturgie.

Hoe katholieken de Kerkvaders zien

De Kerkvaders zijn voor ons stemmen uit en dragers van de Traditie. We kennen ze vooral indirect, in zoverre hun inzichten opgenomen zijn in de officiële leer en praktijk van de Kerk. Om een goed beeld te krijgen van hun invloed, hoeft men alleen maar te kijken naar de voetnoten van de *Catechismus van de Katholieke Kerk*. Maar als het gaat om een specifiek citaat van een specifieke Kerkvader, dan kun je net zo goed zeggen over katholieken wat professor Cees van der Laan vorig jaar zei over de pinkstergelovigen: “de teksten van de Kerkvaders zullen voor [hen] vaak nieuw zijn, maar ook veel herkenning en verrijking opleveren”.

Het belang van de liturgie

Katholieken zien hun geloofsleven vooral in relatie tot één geheel dat vaak “de leer van de Kerk” genoemd wordt. Katholieken komen vaak in aanraking met deze geloofsleer bij de kerkelijke vieringen en in minder mate bij de catechese en andere activiteiten die plaats vinden in de lokale geloofsgemeenschap.

Daarom is het zo belangrijk dat het kaliber van onze liturgie en van onze catechese hoog is.

Na deze korte excursie wil ik nu ingaan op de eerste grote vraag. Wat zegt dit hoofdstuk ons?

1.1 Een orthodox-ideaalbeeld van de christelijke vorming en het discipelschap

Samen vormen de Bijbelse en patristische perspectieven van hoofdstuk drie een orthodox-ideaalbeeld van de christelijke vorming en discipelschap. Voor veel katholieken zal de hier gepresenteerde visie op christen worden en christen zijn bekend voor komen. Maar helaas zal het geheel vooral herkenning oproepen als “the party line”, of “hoe het hoort” volgens het leergezag van de Kerk. Wat werkelijk leeft in de parochie zal maar een klein onderdeel zijn van de aangereikte perspectieven. We hebben hier te maken met het verschil tussen herkennen en aannemen. Het is nu zo en altijd geweest, dat wat de Kerk voorstelt niet volledig aanvaard wordt door de kerkleden. En misschien zou dit ons niet moeten verrassen. De ontmoetingen met Jezus hebben ook verschillende reacties opgeleverd, ook onder zijn vrienden, en de leer van de Kerk heeft nooit een perfecte, totale uitvoering gevonden.

Wáárom een bepaalde leerstelling niet goed ontvangen wordt, blijft een open vraag. Het kan zijn dat men aan de bron twijfelt. Of misschien vindt men de specifieke leerstelling ongeloofwaardig of onacceptabel. Maar het kan ook zijn dat een leerstelling ons gewoon niet bevalt. Denk bij dit laatste aan de rijke jongeman die Jezus uitgedaagd heeft om zijn bezittingen te verkopen. Het christelijk geloof komt nooit van zelf. Geloven vraagt om openheid, vertrouwen en overgave. Het kan moeilijk zijn om vaste levenspatronen los te laten, en zelfs een “rots” als de heilige Petrus heeft zijn momenten van worsteling gekend. Daarom is de hedendaagse voorkeur voor “laagdrempeligheid” in de pastorale praktijk problematisch, want het wekt de indruk dat de uitdagender en zelfs moeilijker kant van geloven niet erbij hoort. Straks kom ik hierop terug.

Maar nu wil ik graag de perspectieven van hoofdstuk drie vergelijken met de

werkelijkheid in katholiek Nederland. Ik laat het verschil zien tussen perspectieven die eigengemaakt zijn en perspectieven die alleen door een minderheid aanvaard worden. Mijn conclusies zijn gebaseerd op twee onderzoeksrapporten (*God in Nederland* (1966-2006) en *Religion in Europe at the End of the Second Millennium*) en op mijn eigen ervaring in het pastorale veld. De perspectieven heb ik bij elkaar gebracht onder de rubrieken *Katholieken en God*, *Katholieken en de Kerk* en *Katholieken en Discipelschap*.

1.2 Katholieken en God

Op de achtergrond van hoofdstuk drie ligt de visie op het katholieke geloof die krachtig uitgedrukt wordt in het *Credo van Nicea-Constantinopel*. Deze geloofsbelijdenis, een vooraanstaand voorbeeld van “de overlevering van de Traditie”, verwoordt de orthodoxe leer over Gods identiteit en vat de kerkelijke visie op de heilseconomie samen. (Voor aansluiting in het document zie bvb. paragrafen 100, 103 en 104 m.b.t. het Godsbeeld en paragrafen 106, 108 en 109 over de heilseconomie.) Zij wordt uitgesproken of gezongen tijdens de Eucharistieviering. Tegenover het Credo, dat een objectieve paal is in het geloofsleven van katholieken, staat de subjectieve waarneming van elke katholiek. In de praktijk nemen de antwoorden van individuele katholieken op de vragen, “Wie is God?” en “Wat is de betekenis van ons bestaan?” vaak afstand van de formuleringen in het Credo. Dan kiest men voor alternatieve uitdrukkingvormen, die soms wel en soms niet orthodox genoemd mogen worden. Enkele van de meest voorkomende alternatieven wil ik nu in het licht stellen.

De Drieëenheid

Het mysterie van de allerheiligste Drieëenheid is volgens de katholieke *Catechismus* (234) “het centrale mysterie van het christelijk geloof en het christelijk leven”. Toch is de spiritualiteit van de gemiddelde katholiek niet sterk gekenmerkt door trinitarisch denken. De relatie tussen de drie Goddelijke personen blijft onhelder, een “mysterie” dat we gemakkelijk laten liggen. De Drieëenheid leeft vooral als een verzameling losse associaties: God de Vader met almacht en oordeel; Jezus met het voorbeeld van zijn aardse leven; de heilige

Geest met Pinksteren. Ook onduidelijk is wat het innerlijke leven van de Drieëenheid te maken heeft met ons innerlijke leven. Katholieken drukken hun relatie met God uit vooral als een relatie “met God” zonder meer, of met Jezus. Hoogst zeldzaam is de gelovige die bidt en leeft nadrukkelijk “in de Geest door Jezus tot de Vader”.

God de Vader

Om God “Vader” te noemen is voor veel katholieken ook problematisch. Het klinkt hen seksistisch, een overblijfsel van een patriarchaal verleden. Kardinaal Danneels spreekt van “de crisis van het Vaderbeeld” (kerstbrief 1998). Alternatieven voor het God “Vader” noemen worden gevonden in de geslachtsneutrale “Schepper” of simpelweg “God”. Minder vaak wordt de term “Moeder” gebruikt onder katholieken. Dit gebruik verwijst naar vrouwelijke beelden voor God in de Bijbel (zie bijvoorbeeld Jesaja 46,3-4; 66,12-13; Matteüs 23,37). Ook komt de mengselvorm “Vader/Moeder” voor, die geen Bijbelse antecedent kent.

Jezus

Nederlandse katholieken noemen Jezus Christus veel eerder “Jezus” dan “Christus” of “de Heer”. Door 55% van de katholieken (zie *God in Nederland* 2006) wordt hij gezien als “Gods zoon of door God gezonden”. Dertig procent van de kerkleden zien hem liever als “een bijzondere mens met buitengewone gaven.” Voor 12% van de katholieken was hij “een gewoon mens zoals iedereen”. En voor 3% van de kerkleden “heeft hij niet bestaan of is hij een legende”! De “hoog” christologie van het *Credo van Nicea-Constantinopel*, waarin Jezus’ gelijkheid aan God aangekondigd wordt (“God van God, licht van licht, ware God van de ware God”) gaat dus voorbij aan veel Nederlandse katholieken. Bijna alle katholieken zijn het eens dat Jezus centraal staat in ons geloof, dat hij bijzonder goed was, een grote leermeester, een profeet en ons voorbeeld. Maar of hij werkelijk diegene is “door wie alles geschapen is” is onder hen zeer de vraag.

De heilige Geest

De gemiddelde katholiek associeert de heilige Geest vooral met het doopsel van Jezus, met het pinkstergebeuren en met zijn betrokkenheid bij de zeven sacramenten. Maar

een kleine minderheid leeft nadrukkelijk “in de kracht van de Geest” of heeft een devotie die specifiek gericht is op de heilige Geest. De Katholieke Kerk heeft niettemin veel te danken aan de charismatische vernieuwing en aan de pinksterkerken voor een opleving van de belangstelling voor de heilige Geest in de afgelopen decennia. Daarnaast is aandacht voor de heilige Geest ook gegroeid onder diegenen die de dialoog aangaan met andersgelovigen. Velen die buiten de Kerk staan, kunnen zich vinden in het beeld van God als “Geest”. Feministen kunnen zich soms ook gemakkelijker vinden in dit geslachtsneutrale of zelfs vrouwelijk beeld van God (zie de wijsheidsliteratuur van de Bijbel). Bovendien is “spiritualiteit” populair geworden op zich, zelfs onder mensen die niet in God geloven!

Bestaat God eigenlijk?

Dit overzicht van overheersende Godsbeelden onder de Nederlandse katholieken rond ik nu af met een opvallende statistiek uit *God in Nederland* 2006. Volgens dit onderzoek zijn maar 27% van de leden van de Katholieke Kerk in Nederland “theïsten”: dat wil zeggen, ze vinden dat er een God is die zich met ieder mens persoonlijk bezighoudt. En wat is de rest dan?

Vijfenvijftig procent van de kerkleden zijn “ietsisten”: ze vinden dat er iets moet zijn als een hogere macht die het leven beheerst. Zeventien procent van de kerkleden zijn agnosten.

En één procent is atheïst.

Mijn hemel! Het wonderlijke is dat het publiceren van deze bevinding helemaal geen opwinding heeft geleverd binnen de Kerk. Er was toen der tijd meer aandacht voor de laatste cijfers over de afname in kerkbezoek, wat ook zorgwekkend is, maar feitelijk worden allebei de constatering gezien als “old news”. Dit weten we al lang, toch?

Deze getallen bevestigen de algemene indruk die ik heb vanuit onze geloofsgemeenschappen: dat de gemiddelde Nederlandse katholiek iemand is die “open staat” voor geloof, die “hoopvol” is dat God er is, maar die eigenlijk niet echt overtuigd is dat God aanwezig is en direct betrokken bij het geleefde leven.

Dit ongeloof onder de gelovigen zie ik als probleem nummer één binnen de Katholieke Kerk in Nederland. Dit is hét grootste probleem waar de Kerk voor staat. Maar voordat ik meer hierover zeg, wil ik eerst kijken naar het Kerkbeeld en beeld van discipelschap onder de katholieken. Want deze twee perspectieven hebben alles te maken met het heersende Godsbeeld.

1.3 Katholieken en de Kerk

Hoofdstukken twee en drie van “On Becoming a Christian” bieden samen een rijke ecclesiologie aan. Hierin worden verschillende klassikale beelden van Kerk aangereikt. De Kerk wordt beschreven als onder meer: het lichaam van Christus (paragraaf 76); de apostolische gemeenschap die gezonden wordt om het evangelie te verkondigen (71, 96); en een biddende, dienende gemeenschap die geroepen wordt om te groeien in heiligheid (71, 105, 111, 136).

Maar wat is de Kerk voor de Nederlandse katholieken van nu? Onlangs heb ik een groep veertig katholieken uit verschillende geloofsgemeenschappen gevraagd, “Waarom gaan jullie eigenlijk op zondag naar de kerk? Wat betekent dat kerkbezoek voor jou?” Veruit de meest voorkomende reden had met gemeenschap te maken. De tweede reden die vaak gegeven werd was omdat men in de viering tot rust kwam of inspiratie opdeed. Pas na tien minuten zei iemand, “Het valt me op dat we tot nu toe niets over God hebben gezegd.” Dat was mij ook opgevallen en het bevestigde een indruk dat bij mij al lang leeft: dat de Godsverering voor vele katholieken niet de reden bij uitstek is voor onze vieringen. *God in Nederland* laat het ook zien. Voor maar 71 procent van de katholieke kerkleden is “de beleving van het heilige, de sacramenten of de ontmoeting met God” een belangrijke reden voor kerkbezoek.

Zo’n bevinding past bij het wijdverspreide agnosticisme onder de kerkleden dat ik al gemerkt heb. Als men niet voldoende vertrouwt op Gods bestaan, dan gaat men er niet vanuit dat men Hem gaat vinden tijdens de zondagsviering. Dan wordt de viering eerder een gezamenlijke bezinning – een zoeken naar God of spreken over God – dan een

Godsverering waarin we luisteren naar de aanwezige God en Hem direct aanspreekt met woorden van lof en dank.

Deze onzekere houding is tastbaar in menig van onze vieringen. Als experiment zou je een keer een willekeurige kerk binnen kunnen lopen met de vraag, “Lijkt het, voelt het, alsof de Almachtige (de Eeuwige, de Heer, de Verlosser...) hier aanwezig is? Is het aan de mensen te merken?” Jammer genoeg wordt het agnosticisme vaak versterkt door de invulling van de viering zelf. Het is mogelijk dat de viering zo vervlakt is – door woordkeus, houding en omgaan met de gaven van de Traditie – dat ze overkomt als een puur menselijk gebeuren en meer niet (vgl. Schilling, *De blijde boodschap*, 62).

Regelmatig wordt de stevige kost van de Romeinse ritus – waardoor Gods identiteit en verlossing duidelijk verkondigd worden – vervangen door teksten en handelingen die beter passen bij de omliggende multiculturele, seculiere, postmoderne samenleving. Voorzichtige of neutrale formuleringen voeren de boventoon. Dus hebben we het liever over “God” zonder meer dan over “Vader, Zoon en Geest”; we benadrukken Gods barmhartigheid ten koste van zijn oordeel; we zien in de Eucharistie alleen maar de aansporing om ons brood te delen met anderen, niet de tegenwoordig stelling van de verlossing.

In de lijn hiervan wordt de Kerk zelf door veel van haar leden verstaan in seculiere termen. We geven gehoor aan een Goddelijke boodschap, maar het blijft een relatie op afstand. God is in zijn hemel (hopen wij!) en wij doen ons best hier op aarde. Maar een minderheid volgt de Kerk in haar leerstelling dat de Kerk de “werktuig [is] van de algemene verlossing” (*Ad gentes divinitus* 5; *Redemptoris missio* 9), de “kiem en het begin van Gods Koninkrijk” (*Lumen gentium* 5). We zien over ons hoofd dat God direct door ons leven werkt en dat ons doen en laten bijdraagt aan het verbreiden van Christus’ heil.

1.4 Katholieken en discipelschap

Tekortgeschoten vieringen en het blijven steken in vragen rond Gods bestaan hebben duidelijke gevolgen voor discipelschap. Waar “On Becoming a Christian” discipelschap duidt als “gemeenschap met Christus” en

“participatie in het leven van de Drieëne God” (103), verstaan veel Nederlandse katholieken discipelschap eerder in termen van lief zijn en solidariteit tonen. Omdat Christus niet gezien wordt als dé redder van de mensheid en dé bemiddelaar tussen God en de mens, wordt geloof in Hem gezien als overbodig. Men legt de nadruk op de werken van barmhartigheid, wat we *orthopraxis* zou kunnen noemen, ten koste van het geloof (de *orthodoxie*) dat de praxis onderschrijft. Uiteraard is er niets mis mee met de inzet voor liefhebben – integendeel, want onze God is de liefde zelf. Maar het eerste gebod volgens Jezus is dat we God liefhebben en het tweede dat we onze naasten liefhebben als onszelf. Ik vrees dat het halen van God uit de formule van ons liefhebben, gaat ons snel doen vergeten wat liefhebben is. In de bredere samenleving circuleren veel ideeën rond liefhebben die nogal beperkt of zelfs gevaarlijk zijn. Niet zelden bepaalt een narcistische zelfliefde de grenzen van ons menselijke liefhebben. Maar ook waar liefde van het puurste soort is komen we uiteindelijk de vraag tegen: hoe hou je het vol? Hoe blijf je liefhebben – hoe houd je moed, waar vind je de energie – als je alleen maar uit de bron van jezelf mag putten? Het echte liefhebben vraagt om overgave, maar in onze tijd zijn *kenosis*, lijden, sterven en offers brengen niet echt populair. Ze worden eerder gezien als genante restanten van een ouderwetse, onmenselijke theologie. Wie blijft zich geven ten koste van zijn eigen (schijnbare) welvaart, wordt gezien als onverstandig.

De leer van de Kerk spoort ons aan om niet alleen het voorbeeld van Jezus volgen. We moeten ons ook openstellen voor zijn Geest, die Jezus tegenwoordig stelt, en we moeten de Geest door ons leven laten werken. Dat is heiligheid, dat is verbondenheid met de Vader en dat is eeuwig leven. Als we dit doen, vinden we de kracht, de energie en de moed om het ware liefde te laten zien. Veel katholieken hebben dit al lang aan de lijve ondervonden en ik heb deze zeer tekort gedaan met mijn lange weklacht vandaag. Maar ik maak me wel zorgen om de rest, en niet minst om mezelf! – mensen die graag de krachtige verkondiging van het goede nieuws willen horen, maar te vaak een verdunde versie te horen krijgen.

2. Wat kunnen we hiermee?

De vraag is nu, wat kunnen we hiermee? Als christenen onder elkaar hebben we geluisterd naar woorden uit de christelijke traditie en tegen die achtergrond heb ik enkele belangrijke pastorale problemen aangekaart. De focus op actuele problemen komt door mijn besef dat onze medechristenen uit de pinksterkerken ons kunnen helpen om meer inzicht te krijgen in hoe zulke problemen productief benaderd kunnen worden. Ik kan me ook voorstellen dat deze betoog ook af en toe herkenning oplevert, waardoor men aan het denken gezet wordt. Uiteindelijk bevinden we allebei met onze christelijke boodschap in een samenleving die daar niet helemaal welwillend tegenover staat. Hopelijk kunnen we elkaar helpen.

Wat moet onze antwoord zijn op het soort problemen dat ik beschreven heb? Uiteraard heb ik mijn eigen ideeën erover. Eerst denk ik dat we voldoende vertrouwen moeten hebben op God zelf. Hij alleen kan de werkelijke redding brengen. Gelukkig is de consequente boodschap van de Bijbel dat God trouw is (1 *Korintiërs* 1,9). Dezelfde God die er altijd is geweest, is er nog steeds. “Jezus Christus is dezelfde, gisteren, vandaag, en tot in eeuwigheid” (Hebreeë 13,8). We hoeven dus niet bang te zijn.

Ten tweede denk ik dat de kern van onze christelijke boodschap, de verlossing door Christus, dient herontdekt en krachtig verkondigt te worden. Ik weet niet of we *Johannes* 3,16 op onze wang moeten tattooeren, net als de Amerikaanse voetbalster Tim Tebow, maar zulk kernachtig denken is naar

mijn mening wel aan de orde. Het belang van een persoonlijke relatie met Christus komt veel beter uit de verf in de pinkster en protestantse kerken dan in onze katholieke kerken. Graag zou ik vandaag van onze medegelovigen uit de pinksterkerken horen over hun ervaring met het overbrengen van deze boodschap.

Ten derde denk ik dat het geloof alleen doorgegeven kan zijn door “true believers”. Dat klinkt meteen verdacht in onze tijd, want men denkt snel aan fanatici en suicide bombers. Maar voor echte “ware gelovigen” – dat wil zeggen, voor “heiligen” – hoeven we niet bang te zijn. Want de christelijke God is de liefde en de ware christen brengt alleen de liefde, in al zijn vormen en diepte. Het zijn geen nieuwe marketing strategieën dat we nodig hebben, noch hoeven we ons eindelijk af te vragen waarom mensen niet naar onze kerken komen. We moeten alleen doen wat altijd van ons gevraagd is in de christelijke traditie: ons openstellen voor God. Als Christus in ons niet leeft, kunnen we Hem niet dragen.

Graag sluit ik me nu af met een woord van bewondering voor hoe vreugde in de levende God zichtbaar is in de vieringen van de pinksterkerken en van de Katholieke Charismatische Vernieuwing (KCV). Dit is een mooie en inspirerende getuigenis. De aandacht voor Gods goedheid en de plezier in Gods aanwezigheid doet wonderen. De pinksterkerken en de KCV geven ook het goede voorbeeld in de sterke nadruk die ze leggen op de openlijke verkondiging van het christelijk geloof. Mijn hartelijke dank hiervoor.

Geraadpleegde literatuur

“On Becoming a Christian: Insights from Scripture and the Patristic Writings with Some Contemporary Reflections.” Report of the Fifth Phase of the International Dialogue Between Some Classical Pentecostal Churches and Leaders and the Catholic Church (1998-2006). (0203 op www.stucom.nl).

Documenten van het leergezag van de Kerk

Catechismus van de Katholieke Kerk. Uitgever: Secretariaat Rooms-Katholiek Kerkgenootschap, Utrecht, 1995.
Dei verbum. Over de Goddelijke openbaring. Decreet van het Tweede Vaticaans Concilie (18 november 1965).
Evangelii nuntiandi. Over de evangelisatie in de moderne wereld. Postsynodale apostolische exhortatie van paus Paulus VI (8 december 1975).

Leerstellige nota over enkele aspecten van de evangelisatie. Congregatie voor de Geloofsleer (3 december 2007).

Lumen gentium. Over de Kerk. Dogmatische Constitutie van het Tweede Vaticaans Concilie (21 november 1964).

Redemptionis sacramentum. Het sacrament van de Verlossing. Wat nageleefd en vermeden dient te worden met betrekking tot de allerheiligste Eucharistie. Congregatie voor de Eredienst en de Sacramenten (24 maart 2004).
Redemptor hominis. Over de Verlosser van de mensen. Encycliek van paus Johannes Paulus II (4 maart 1979).
Redemptoris missio. Over de blijvende geldigheid van de missieopdracht. Encycliek van paus Johannes Paulus II (7 december 1990).
Sacramentum caritatis. Het sacrament van de liefde. Over de Eucharistie, bron en hoogtepunt van het leven en de zending van de Kerk. Postsynodale apostolische exhortatie van paus Benedictus XVI (22 februari 2007).
Sacrosanctum concilium. Over de heilige liturgie. Dogmatische Constitutie Tweede van het Vaticaans Concilie (4 december 1963).

Aanvullende bronnen

Europa's cultuurcrisis. Lezing bij gelegenheid van de verlening van de St. Benedictus Prijs voor de bevordering van het leven en gezin in Europa. Door Joseph Kardinaal Ratzinger, 1 April 2005.
God in Nederland 1996-2006. Door Ton Berts, Gerard Dekker, Joep de Hart. Uitgever: Ten Have, 2007.
John Paul II and the New Evangelization. Door Ralph Martin & Peter Williamson, red. Uitgever: Saint Anthony Messenger, 2006.
Parochiële evangelisatie. Een nieuwe uitdaging. Uitgever: Diocesaan Pastoraal Centrum, Bisdom Roermond, 1996.
Ratzinger's Faith. The Theology of Pope Benedict XVI. Door Tracey Rowland. Uitgever: Oxford University Press, 2009.
Religion in Europe at the End of the Second Millennium: A Sociological Profile. Door Andrew M. Greeley. Uitgever: Transaction, 2004.

Timothy P. Schilling
Centrum voor Parochiespiritualiteit
Heijendaalseweg 300
6525 SM Nijmegen
www.parochiespiritualiteit.org

* 'Probleem nummer één binnen de Katholieke Kerk in Nederland'. Bij het maken van deze lezing, in november 2009, is al overwogen om iets te zeggen van het seksueel misbruik als probleem binnen de Katholieke Kerk in Nederland. Toen was nog niet te voorzien dat dit inderdaad binnen een paar maanden ook in Nederland een kolosaal probleem zou worden. Schilling hierover: "Dit probleem laat niettemin ook een bepaald vorm van ongeloof zien. Zoals paus Benedictus zei op 11 mei 2010, 'De grootste kwelling van de Kerk komt niet van buitenaf, maar wordt geboren uit zonden binnen de Kerk.' Naar mijn inzien staat zonde geworteld in het wantrouwen tegenover God en de misvatting over wie Hij is. Wij vertrouwen niet dat Hij werkelijk de liefde is en zijn beloften nakomt."

Een verslag van de dialoogbijeenkomst waarin bovenstaande lezing gegeven werd:
0293 (kort) en 0294 (lang) op www.stucom.nl.

Van pinkster zijde gaf drs. Huib Zegwaart een lezing die als 0319 op www.stucom.nl staat.

Veel meer over deze dialoog in de rubriek **Dialoog Rooms-katholieken - Pinkstergelovigen** op www.stucom.nl.

Dit is document 0318 op www.stucom.nl.